

Ungurii, maestri de necontestat ai genului

Nu știu cu siguranță dacă, așa cum scrie în caietul-program al Festivalului, „nu trece un minut, în lume, fără ca o melodie a lui Emmerich Kálmán, născut acum 125 de ani, să nu fie auzită pe scenă, la televizor, într-un concert sau într-o gală”, dar în tot cazul **Silvia** este opereta cu cele mai numeroase șlagăre dintre toate *opus*-urile de gen pe care le cunosc, iar titlul original – *Die Csárdásfürstin* – pe care i l-au atribuit libretiștii Leo Stein și Béla Jenbach se potrivește de minune atât eroinei sale principale („Prințesa ceardașului”), cât și lucrării în sine – suverană în creația compozitorului ungar și străbătută preponderent de ritmul dansului popular maghiar (până și celebrul *Marș nupțial* al lui Mendelssohn-Bárhöldy fiind transformat aici în ceardaș!).

Mizând pe această calitate a partiturii, Miklós Gábor Kerényi – directorul Teatrului de Operetă și Musical din Budapesta și totodată regizorul montării – a aliniat la rampă (și în fosă!) o echipă capabilă să confere muzicii lui Kálmán întreaga ei strălucire. Cum, din nefericire, aceasta a fost singura reprezentatie din Festival unde publicului nostru nu i-a fost pusă la dispoziție nici măcar o foaie cu distribuția, am aflat cu destulă dificultate, în cele din urmă, care dintre artiștii notați câte doi pe rol, în prezentarea din programul general, au jucat în seara respectivă, răsplătiți de ovațiile nesfârșite ale spectatorilor: Anita Lukács (*Silvia*), Zsolt Vadász (*Edwin*), Szilvi Szendy (*Stasi*), Miklós Máté Kerényi (formidabilul interpret al lui *Boni* o fi cumva frate cu regizorul?), Petridisz Hrisztosz (*Feri*), András Faragó (gemenii *Miska* și *Alfons*), Péter Marik (*Leopold*), Bori Kállay (*Anhilde*), Sándor György-Rozsa (*Arnold*), Richárd Péter

(Rohnsdorf) și Andor Szegedi (Kiss). Din păcate însă, fiindcă n-am observat la vreme că, în același program general, din înșuruirea realizatorilor lipsea tocmai dirijorul, nu m-am putut informa și asupra numelui aceluia care a condus cu atâta siguranță și cu atâta nerv această interpretare-model a operei lui Kálmán...

Opulența decorurilor lui Ágnes Gyarmathy, adecvată locației fiecăruia dintre cele trei acte (cabaretul budapestan Orpheum, cu faldurile sângerii ale catifelei care-i acoperă pereții împodobiți cu oglinzi și statui aurite; sala de bal, îmbrăcată în verdele închis al tapetului de mătase și luminată de marmura coloanelor și de cromatica picturilor; în fine, holul hotelului de lux, cu sobra lui distincție aurie), constituie cadrul ideal pentru veritabila paradă a elegantelor costume imaginate de către Fanni Kemenes. Scena circulară care translează înainte și-napoi (ieșind și apoi intrând la loc, în spatele draperiei care o adăpostește), pentru a o purta pe Silvia atunci când ea cântă pentru publicul cabaretului, ca și scara alcătuită din spinările aplecate ale admiratorilor, pe care artista urcă spre masa întrebuintată în chip de soclu; cele două podiumuri tot rotunde, și tot pe rotile, care susțin „tronurile” lui Leopold și Anhildei; cei trei lăutari, cântând aievea la vioară, violă și contrabas, pentru a-l acompaña pe Feri; în fine, întreg baletul creat de către coregraful György Gesler, antrenant în numerele de ansamblu (sfârșite, invariabil, cu tradiționala „poză” îndelung aplaudată) și performant în duete (atingând în interpretarea cuplului Szilvi Szendy–Miklós Máté Kerényi culmea dificultății tehnice, prin figurile de-a dreptul periculoase, împrumutate din patinajul artistic) – iată imaginile cele mai pregnante ale montării lui Miklós Gábor Kerényi. Cât despre acoperirea uverturii cu o acțiune dramatică, procedeul acesta atât de frecvent folosit în ultima vreme (încât, de obicei, mă indispuie profund!) se justifică aici pe deplin: rănit în luptele cu italienii, locotenentul Arnold va retrăi iar și iar evenimentul (care l-a afectat și psihic, nu numai fizic), relatându-l – spre imensul haz al spectatorilor – în limba română!

Revelații în „Gala starurilor”

Dacă Festivalul Internațional al Artelor Spectacolului Muzicala fost deosebit de sărac în spectacole de balet (deși singur teatrul-gazdă ar fi putut oferi cel puțin două, seducătoare în egală măsură: *Bal* și *Urban Kiss*), în schimb genul și-a luat întrucâtva revanșa printr-o **Gală internațională** în care Iulian Rădoi (prim-solist al Teatrului Național de Operetă „Ion Dacian” și director al acestui proiect) a reunit un număr impresionant de artiști: nu mai puțin de 20!

Cum nouă dintre ei erau invitați din străinătate și cum nu-l cunoșteam pe niciunul, spectacolul mi-a prilejuit o serie de întâlniri revelatoare cu câțiva interpreți care dansează la ora actuală în unele teatre din Germania: Sasha Pieper și Sandrine Cassini sunt soliști la Regensburg (probabil ca și Israel Alvez, împreună cu care balerina a apărut acum la București, dar despre care caietul-program al Festivalului nu specifică unde este angajat), Ayako Kikuchi, Ivan Alboresi, Caroline Matthiessen și Dmytri Studyanin evoluează la Würzburg, iar Dinu Tamazlakeru face parte din trupa de la Staatsoper Berlin (ca și Ludmila Konovalova, pesemne, care a înlocuit-o pe partenera anunțată inițial pentru excepționalul balerin născut în Republica Moldova).

Evident, interesul acestei secțiuni a „Galei” a fost amplificat de noutatea partiturilor coregrafice alese de către dansatorii-oaspeți – opțiune care mi-a ocazionat contactul cu arta unor creatori necunoscuți mie:

- Youri Vamos, autorul unui *Paganini* pe muzica *Rapsodiei* lui Rahmaninov, din care Ayako Kikuchi și Ivan Alboresi au extras acum un fragment unde albul și, respectiv, negrul costumelor sugerau înșuruirea clapelor pe claviatura pianului;